

Primorski List

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse na vero, dom, cesarja!

Izhaja vsaki četrtek ob 5. pop. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Cena za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone. Za manj premožne 4 krone za celo leto.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
IVAN BAJT.
Tisk. »Narodna tiskarna« v Gorici.

Naročnino in oglasila sprejema upravništvo v Gorici, Se-meniska ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Namski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Gorno) št. 14 po 10 vin.
Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Katoličanstvo in napredek.

Govoril na drugem slovenskem katoliškem shodu dr. Jos. Pavlica.

Prevzorni gospod kardinal! Pre-vzvišeni in presvili gospodje! Spoštovani zborovalci! V prvi resoluciji našega pro-grama smo izrekli, da se klanjamo Kri-stusu, nesmrtnemu kralju vseh vekov, in da se posvečujemo v XX. stoletju Njegovemu sreč. Katoliški shod je to izrekel v prepričanju, da je Jezus Kristus živ-ljenje narodov, življenje, ki ne usahne, če prav sonce ugasne in če vsem stva-rem življenje zamrje.

Ali tu slišim ugovor: Življenje imate pač, ali življenje vaše je zgolj duhovno in pobožno, za ta svet in njega napredek pa ste suhi in mrtvi! In ravno zadnja leta se ti glasi še posebno množijo: Ka-toliški nauki so dobri za večnost, a za to življenje ne veljajo; globoko verni katoličani so dobri za molitev, pa ne za delo, za vojaka, za državno službo, za narodno prosveto. Ti glasovi so našli dokaj odmeva tudi pri nas na Slovenskem, ne samo v listih, ampak celo v celi stranki, katera je organizovana pod ime-nom narodno-napredne stranke. Vše ime, pozneje krščanski, vže ime je očitaneje, kakor da mi nismo sposobni za na-predek.

Pravijo, da imamo nauke, ki so na-sprotni napredku gospodarstva in gmojne blaginje, ki so nasprotni bogastvu in to-rej modernemu trgovstvu in industriji. Pravijo pa tudi, da nimamo svobode, da bi mogli napredovati v znanosti, umet-nosti in pa politiki.

Možje krščanski! Nasproti temu očitanju ne smemo biti ravnodušni, ker to očitaneje, da mi s svojim programom nismo za ta svet, je kakor obsodba v smrt. Mi ljubimo svoj narod slovenski in čutimo v sebi dolžnost, delati za njega blaginjo in čast, za njega razvoj in na-predek, da bo v družbi avstrijskih naro-dov spoštovan, da bo vreden svojih slo-vanskih bratov na jugu in na severu, katere je božja previdnost — po bese-

dah Leona XIII. — prihranila v nasled-njih vekih za posebne namene (Odobra-vanje). Ker torej res hočemo napredek naroda, in sicer vsestranski napredek, moramo si biti v svesti, da naše kato-liške cerkve nauki niso nasprotni poli-tičnemu ali gospodarskemu napredku, moramo tudi nasprotnikom — narodno-naprednim — dokazati, da imamo v svo-jem programu vse pogoje napredka in svobode. Ob koncu torej velenaprednega XIX. stoletja odgovorjamo njim, ki nam odrekajo napredek in svobodo:

1. Mi imamo nauke, ki so načela napredka. Mi nimamo naukov, ki bi bili nasprotni napredku.

2. Mi smo svobodoljubni, vedoč, da je svoboda življenje, in naše geslo je: boj za svobodo!

3. Zgodovina krščanskih narodov v devetnajstih stoletjih je priča o napredku in svobodi iz naukov katoliške cerkve. Meni je naročeno, da naj to važno vprašanje danes pojasnim.

I.

V katekizmu — načela napredka.

Mi imamo nauke, ki so načela na-predka in sicer vsestranskega napredka. Naj pa nihče ne misli, da so ta načela bogsivedi kako učena ali skrita, katerih bi bil moral jaz iskati po celem svetem pismu ali pa po prašnih knjižnicah. Naša načela so v katekizmu. (Živahno odobra-vanje). Kaj pravi torej katekizem? Da je Bog svet ustvaril za človeka, človeku v pomoč, v tolažbo in veselje, in sicer ves svet, vse, kar je sploh ustvaril, je za človeštvo ustvaril, katero naj bi vse uživalo in vse vladalo.

Možje krščanski! V tem načelu je dovoljen in zapovedan napredek brez konca in kraja. Če je vse za človeštvo, je s tem človeštvu tudi dovoljeno in za-povedano, da naj uživa božje darove, da naj ves svet izkoristi za svojo pomoč in tolažbo. V ta namen pa mora človek spoznavati in preiskovati vse stvari na zemlji in nebu, ker brez spoznanja ne ve, kaj ima in si sveta ne more izkoristiti.

2. ali imamo dovolj vzroka mi Slo-venci pri tej priložnosti peti „Te Deum“?

Pred Kristusovim rojstvom živel je v tej deželi rod Karnov, kateri so sloveli kot umni izdelovalci raznega orodja iz železa, jekla in medi. Med tem ljudstvom so l. 182. pred Kr. sezidali Rimljani na-selbino z imenom Aquileja, to je orlovo mesto. Slovenci pravimo Oglej. Od tod so Rimljani spravili s časom vso deželo pod svojo oblast.

Karni, spoznavši, da se Rimljanom ne morejo ustavljati vspešno, pomorili so žene, otroke in slednjič može med seboj, da bi ne prišli v sužnjost. Tako je to ljudstvo ljubilo svobodo. To se je zgo-dilo l. 107. pred Kr.

Rimljani so pa širili svoj jezik in svojo oblast po deželi, množivši naselbine.

Še sedaj kopljejo v Ogleju, pri sv. Luciji, na šentviškogorski planoti, pri Grabovem i. t. d. orodje, denar, grobove in druge spomenike rimskega gospodstva. V Ogleju imajo poseben muzej za take starine.

V prvem stoletju po Kr. sta ozna-njevala sv. evangelije v Ogleju sv. škofa Mohor in Jeler. Od tod se je širilo krš-čanstvo proti severju in uzodu. — Naša dežela je veliko videla in pretrpela. Pre-seljavanje divjih narodov iz Azije proti

Kdor krščanski misli, pojde s toliko večjo gorečnostjo na raziskavanje in raz-krivanje vseh stvari, ker ve, da je svet delo dobrotljive in modre božje roke, ve že naprej torej, da se mu bo v vseh rečeh — tudi v najmanjših — razktila nepojmljiva modrost in lepota, ve pa tudi, da bo v vseh rečeh našel sebi nove koristi in ugodnosti.

Če bi mi učili — kakor krivoverci — da je svet hudičovo delo ali da je sploh materija slaba, ali da ne vemo, kdo je svet ustvaril, tedaj bi smeli se bati svet raziskavati, ker bi lahko kaj iztaknili, kar bi nam ne bilo prav. Toda če je stvarnica božje delo in božji dar za nas, tedaj nam je dovoljen in zapo-vedan napredek brez konca in kraja, in nikdo nima pravice, staviti nam meje ali prepovedi. (Dobro-klici).

Ko torej vidimo, da napreduje n. pr. spoznanje našega telesnega življenja in njega bolezni in zdravil (zdravilstvo), se veselimo in pravimo: Le še naprej! In če bi kedaj zdravniki napredovali tako daleč — kakor si obetajo zlasti socijalni demokratje, n. pr. Bebel, Die Frau, 28. izdaja, str. 419 in še na drugih mestih — da ne bo več ni bolezni ni trpljenja, recimo vže danes, da nam je žal, da mi tega ne učinamo, saj trpi itak ne nihče rad. Če bi pa to doživeli, bi veseli rekli: Saj smo vedno pravili, da je v božji stvarnici veliko več moči in modrosti, kakor se na prvi pogled misli, in geslo naše bi bilo: Naprej! (Odobranje).

Druga zelo moderna znanost je kemija, od katere si veliko obetamo. Ako bi torej napredovala celo tako daleč, kakor si stvar slikajo najnapredniši otroci sveta, socijalni demokratje, da bi namreč iz kamenja kruh delali (Bebel l. c. str. 354—6), bi mi rekli: Je že dobro, le še naprej po darove božje roke!

Imamo pa še eno misel pri vsem znanstvenem raziskavanju, katera nas še posebno spodbuja na delo in katere drugi nimajo. Mi vemo namreč, da stvar-nica, dobro spoznana, bo razodela na-

zahodu se je vršilo posebno tudi po teh krajih. Pomanjkanje živeža, pašnikov, sloves rodovitnih krajev na zahodu je gnalo ljudstvo sem.

Divji Huni so prišli leta 452. s kraljem Atilo, ki se je zval šiba božja, pred Oglej, so to mesto zmagali in zažgali. Sedanji Oglej ni več senca starega. Potem so gospoda-rili tu Goti, Longobardi. V 6. stoletju po Kr. prišli so naši očetje, Slovenci. Raz-širili so se ne le po Goriškem, tudi po Benečiji, po Tirolskem in drugih zahod-nih krajih.

Veliko sveta je sedaj čisto italijan-skega in nemškega, ki je bil nekdaj slovenski.

L. 778. prišli smo pod nemško go-spodstvo. Nemški cesarji so to deželo iz-ročili grofom v oskrbovanje. Ti so vla-dali deželo neodvisno, ker takrat ni bilo ne cest, ne uradnij, ne drugih javnih sredstev, da bi zamogli vladarji svojo oblast do najskrajnejših mej izvrševati, kakor danes. Grof (grau) pomeni pristno sivega moža. Vladarji so starim izkuše-nim zvestim možem izročali pokrajine v brambo.

Ti grofi so zadobili tudi knežjo čast. Tudi oglejski patrijarhi bili se nekaj let pokneženi grofi, vladarji naše dežele. Pozneje so nastopili spet svetni grofi. Zato je še sedaj uradno ime naše po-

semu rodu hvalo in čast Boga stvarnika, Zato nam je uprav sveta dolžnost, čvrsto delati za napredek.

Ni res torej, da mi nismo za ta svet, saj je svet naš, sam Bog ga nam je podaril. Kdo ima pravico nam ga od-rekati? (Odobranje.) (Dalje pride).

Politični pregled.

Proti dvoboju se je v katoliških krogih zasnova zelo živahna akcija. Povod temu je bilo degradovanje čast-nikov Tacoli in grofa Ledochowskega, ker sta kot katolika se izrekla proti dvoboju. Dunajski kardinal je v ime vseh avstrij-skih škofov protestiral proti postopanju vojnega sveta in odobril odločnost obeh častnikov. To pismo so odobrili tudi v Rimu, zato je katoličanom malo mar, kaj pravijo „gotovi“ krogi.

Avstrijski in ogerski ministri so se posvetovali na Dunaju pod pred-sedstvom grofa Goluchowskega. Posveto-vanj so se udeležili tudi zastopniki vo-jaske uprave. Posvetovali so se o novih železniških vprašanjih, ki so v tesni zvezi z vojaško upravo.

Vlada o južno-tirolskem vpraš-anju. — Kakor znano tirolski Italijani zahtevajo samoupravo italijanskega dela južne Tirolske. Ministerski predsednik je odgovoril na zahteve tirolskih italijanskih poslancev. Vlada je njihove zahteve po-polnoma odbila.

Svoboda na Ogerskem. Naučni minister je ukazal, da naj se šolskim otrokom v Szegedinu razlaga krščanski nauk v mažarskem jeziku, dozda se je poučeval krščanski nauk v srbskem jeziku.

Krečanski nadkomisar princ Jurij se je podal na potovanje po Ev-vropi. Obišče Petrograd, Berlin, Dunaj, Pariz in Rim. Namen njegovega potovanja je „izposlovat“ Krečanom popolno neod-visnost. Iz te moke pa bo težko kruha. Velešile se ne bodo hotele odreči vplivu

krajine: poknežena grofija goriška in gradiščanska.

Prihrumeli so na Goriško tudi Turki. L. 1469. so prišli do Kanala in so odpe-ljali 11.000 ljudi v sužnjost. Za 9 let dr-vilo je 30.000 Turkov skozi Kanal čez Predel na Koroško. Benečani so udarili večkrat z vojsko na Goriško. Leta 1508. so bili oni gospodarji v deželi. V začeta tega stoletja smo bili nekaj let francoski podaniki kot del ilirskega kraljestva, ki je imelo glavno mesto Ljubljano. (Dalje pride.)

Štiri rimske patriarhalne cerkve.

(Piše J. K.)

Cerkev sv. Janeza v Lateranu.

Med velikim altarjem in apsido se razteza poprečna ladja. Na desni strani poprečne ladje visi pod stropom že oble-dela rudeča in zelena zastava. S to za-stavo je poljski kralj Jan Sobiesky vodil l. 1683. svoje hrabre Poljake v boj zoper Turke, ki so oblegali Dunaj. Premagal je ljute sovražnike krščanske omike, ter obvaroval Evropo turške podivjanosti. Spomin te zmage je praznik sl. Imena Marije. Slavili so takrat zmagovalca z besedami sv. evangelja: „Bil je človek poslan od Boga, ki mu je bilo ime Janez“. Zmagonosno zastavo je Sobieski daroval

LISTEK.

K 400 letnici združenja naše dežele z Avstrijo.

»Prosim Vas, pred vsemi rečmi, da naj se opravljajo prošnje... zahva-ljenja za vse ljudi, za kralje in vse oblastnike, da bi mirno in pokojno živeli v vsi pobožnosti in čistosti.«
I. Timot. 2.

Iz vipavske doline, iz hribov, od koroške in kranjske meje, iz slovenske in italijanske strani naše dežele so se zbrali v solnčni Gorici deželski in duhovski oblastniki in veliko ljudi iz vseh stanov.

Kanoni grme, zvonovi pojo, zastave vihrajo, vse je veselo! Kaj se godi?

Presviti cesar naš Franc Jožef I. prišli so v našo deželo. In zakaj? Da bi se svojim udanim ljudstvom skupno ob-hajali 400 letnico združenja poknežene grofije goriške in gradiščanske z Avstrijo.

Njega Eminenca kardinal in knez-nadškof je ukazal, da se morajo po vseh cerkvah v nedeljo po cesarjevem prihodu obhajati slovesne službe božje s zahvalno himno „Te Deum.“

V pojasnilo vsega tega hočemo po-vedati:

1. kratko zgodovino goriške dežele in avstrijske hiše ter kako je prišla naša dežela k Avstriji.

na Krefo, ob enem pa tudi ne kratiti dozdanih pravic turškega sultana.

Posledice češkega gibanja na Dunaju se že kažejo. Vlada je razpustila prvo češko politično društvo. Razpust se utemeljuje s tem, ker se je na društvenih shodih pojavljala agitacija, ki je morda merila bolj na medsebojni boj nego na spravo med dunajskimi narodnostmi. Pač lepó. Naj se mar dunajski Čehi kar uklonejo pod nemški nož.

Turški poslanik v Madridu je oblegan ne od bokserjev pač pa od upnikov, ki se boje, da bi jim ne odnesel denarja. Kriva je temu turška vlada, ki mu že dolgo časa ni izplačala plače. Mož je ohranil še dobro voljo, ker sedaj piše v časopise o svojem žalostnem stanju.

Razkralju Milanu se toži po Srbiji. O spravi so zadnji čas pisali razni listi. Uradno poročilo pa oporeka vsaki spravi. Kralj Aleksander je trdno sklenil, da v interesu miru v deželi ne dovoli roditeljema preko meje.

Perzijski šah je bil v Belgradu, kjer ga je sprejel kralj Aleksander. Preko Budimpešte je odšel v Rusijo.

Vojna v Južni Afriki. Dasi so Angličje že neštivilokrat popolnoma premagali Bure, vendar še vedno poročajo o burskih napadih. Celo general Dewet, ki je v boju padel, je zopet oživel. Burski oddelki se prikazujejo na raznih krajih in napadajo angleške patrulje. Bataljon Angležev pod poveljstvom generala Kelly-Kenny je hotel iznenaditi Bure blizu Bettfontaina. Buri so bili pa močnejši, in bataljon se je moral umakniti po trirnem boju. Buri se torej niso udali, in se tako hitro popolnoma še ne udajo.

Vojna na Kitajskem. — Hitro „obrača se časa kolo“. Tudi na Kitajskem se je zelo preobrnilo. Kitajcem raste pogum. Kitajski cesar je sicer pisal nemškemu cesarju in obljubil zadoščenje. Nemški cesar je z vso strogostjo odgovoril ter zahteval zadoščenja. A ostalo je dozdaj le pri pisnih. Provročiteljev nemirov vlada noče izročiti, pač pa se Kitajci pripravljajo na krepak odpor. Praske se vedno nadaljujejo. V bližji Tientsina so nemške čete bile 5. septembra od 8000 Kitajcev poražene. Ako vsa znamenja ne varajo, homatij na Kitajskem ne bode tako hitro konec.

Papež in škofje o časopisju.

Beneški kardinal in patrijarh Sarto je bodril svoje vernike, naj podpirajo ondodni kat. časopis „La Difesa“ s tem le: „Jaz se ne plašim pred nobeno žrtvijo, da podpiram katoliški list. Če bo potreba dam v ta namen svoj škofovski prstan in naprsni križ, celo svojo kardinalsko opravo, ker hočem na vsak način da ta list izhaja.“

V skupnem pastirskem listu so škofje iz Švice poudarjali dolžnost katoličanov do dobrega časopisja tako-le:

svojemu patronu sv. Janezu v lateranski cerkvi. Tudi vpljenjo zastavo turškega poveljnika Kara Mustafa je postal papežu, kot namestniku Kristosovemu, kateri podeljuje zmago krščanskim vojskam. Na levi strani iste ladije je altar sv. R. T. Štiri bronasti pozlačeni stebri na katerih sloni altarjev gorenji del, so vltiti iz osti ali kljunov egiptovskih ladij, katere je pridobil v morski bitki pri Akciju l. 31. pr. K. prvi rimski cesar Oktavijan Avgust. Te stebre je hvaležni zmagovalček postavil v tempelj Jupitra na Kapitolu, še le papež Klemen VIII. jih je dal na sedanje mesto.

Zastava Sobieskijeva in stebri Avgustovi nam pričajo, kako je živa vera prešinjala srca slavnih mož, ki so vse junaške čine in zmage pripisovali Božji pomoči.

Visoko nad altarjem je kakor v nekaki velikanski monštranci lesena plošča. To je miza, ob kateri je Izveličar z apostoli obhajal zadnjo večerjo, na kateri je spremenil kruh in vino v svoje presv. R. Telo in Kri. Pred njo gorita vedno dve sveči. Ker je od spodaj ni mogoče razločno videti, dovolili so romarjem, da so smeli od zad po posebnem vhodu, ki je sicer zavarovan z mnogimi durmi, stopiti prav v tisti prostor, kjer je ta

„Kdor podpira cerkvi sovražen list, postane sokriv hudobij tega lista. Da, vaša naročnina je podpora, katero mu dajete, je orožje in davek, ki ga odrajujete sovražnikom vere in cerkve. In v kak namen? Zato da bi zamogel tak list svoje delo nadaljevati še z večjim uspehom. Vi pomagajte s tem metati kamenje na sv. cerkev, našo mater, mej tem ko prepustite svoji osodi dobre liste. Naročujte, če vam denarne razmere prepustajo, katoliške liste in širiti jih mej druge. S tem storite dvojno uslugo dobri stvari: vaš denar bo ohranil dober časopis ter mnogo koristil tudi vašim sosedom. Blagoslov neba za vaše žrtve ne bo izostal. Priročujte svoje novice, svoje oglase, svoje poizvedbe v dobrih časopisih. Išcite mej svojimi znanci naročnike, dopisnike in sotrudnike za take liste!“

Linški škof T. M. Doppelbauer je pisal l. 1886 svoji duhovščini: Vaša dolžnost je, slabe časopise nadomestiti z dobrimi. Če hočemo z uspehom oznanovati resnico in zopet priboriti sv. cerkvi njene pravice, če hočemo veri, Jezusu Kristusu pridobiti veljavo v družbi, v javnem življenju ter vršiti eminentno patriotsko delo ter odstraniti nevarnosti, ki prete naši ljubi domovini — tedaj nam je treba pred vsem skrbeti, da katoliško časopisje cvete in napreduje!

P. L. Hafner, škof mongunski je v svoji okrožnici dne 10. okt. 1892 mej drugim tudi to dejal: Ne glede na sovražnega duha, ki se kaže v izvestnih cerkvi nasprotujočih organih, zamorejo tudi taki časopisi postati sila nevarni, ki hočejo biti na videz nepristranski, ki pa vendar s pikantimi poročili, z droumnimi oglasi, s spodtakljivim čtivom vzbujajo strasti in blechli ter poščejujejo le slast po škandalih in pa — brez načelnost.

Knezoš kof graški Dr. Zwerger zagotavlja v neki svoji knjigi: Delo velike važnosti je biti na straži proti smrtonosnemu strupu stalnega časopisja ter uspešno podpirati dober tisk.

Take in enake glasove slišimo iz ust merodajnih vladik sv. cerkve. Ne preostaja, nam drugače kakor da glas sv. cerkve poslušamo, kajti o škofih veljajo, besede Gospodove: „Kdor vas posluša, mene posluša“. Borimo se proti slabim časopisom — ker se žal tudi v naši goriški deželi taki nahajajo, — ter podpirajmo z vsemi močmi dobre katoliške liste. „Pojdí torej in stori tako!“

Novice.

„Sočine“ napad na kardinala dr. Missia radi črk W. F. G., katere so blestele zvečer ob cesarjevem prihodu na balkonu škofijske palače, je res ostuden in nad vse surov. Nj. Em. kardinal so dali že več ko dovolj dokazov, kako jim je pri sreč slovenski narod. Njih ljubezen do slov. naroda je uzvišena nad vse „Sočine“ napade. Sicer pa smo še nedavno čitali v „Soči“, da se je v narodnem oziru pregrešil sam voditelj narodno-

imenitna svetinja, se je tudi dotakniti in poljubiti. Dolga je ta miza iz cedrovega lesa približno 2 m, široka 1 m, debela 2¹/₂ cm. Od starosti je že vsa luknjičasta; nekdanj je bila okovana s srebrnimi pločami, v srednjem veku pa so jih podivjani vojaki pokradli.

V cerkveni zakladnici so še druge dragocene svetinje n. pr. del škoflatnega plašča s katerim so Gospoda ognili pred Pilatom; del gobe, s katero so Mu dali jesiha piti; kupa v kateri so sv. Janezu Ev. podali strupa; rama sv. Lavrenca i. dr. Celo v dvorišču poleg cerkve, kamor smo goriški romarji gledali raz ograjenega nadstrešja, kjer smo v gnječi čakali, da pride na nas vrsta, da si ogledamo mizo zadnje večerje, je mnogo svetinj. Ono dvorišče ima okoli lepe hodnike kakor v samostanih, na sredi so lepi cvetlični nasadi. Tukaj je del roba Jakopovega vodnjaka ob katerem je Gospod sedel, ko je pričakoval Samarijanko; stebur iz Jeruzal. templja, ki je počil ob Jezusovi smrti; dva stebra iz Pilatove palače; kamen ob katerem so vojaki vadljali za Jez. nešivano suknjo. Zares imenitne so te svetinje, vendar so le v daljni zvezi z Gospodovim življenjem, zato pa tudi sv. cerkev ne zahteva zanje nikakega počesčenja.

napredne stranke dr. Tuma, ki je iz kolegialnosti do sodnika Musina zakrivil, da je pri zadnji njegovi obravnavi zatožnica bila nemška. Ako ni v tem slučaju dr. Tuma izdal naroda s celo obtožnico, še manj Nj. Em. kardinal z eno samo črko G.

Dalje! Nj. Em. kardinal so v resnici imeli na balkonu črke W. F. G. I. Ali pa sledi iz tega, da so sovražnik Slovencev, kakor trdi gnjusna „Soča“. Ali ni to ostudno hujskanje, ako se radi ene same črke piše tako-le: „ubogi ti narod, ki rodiš sinove, kateri te sicer blagoslovljajo ali stoje drugače bok ob boku s tvojimi najhujšimi sovražniki?“

Katerega jezika naj bi se bil pa poslužil Nj. Em. kardinal? Ali morda slovenskega? Potem bi bili it. liberalci prav tako pisali o njem, kakor piše „Soča“ zdaj. Morda nemškega? To bi bilo isto! Čujmo, kaj pravi „Soča“! Eminenca kardinal bi se bil lahko poslužil latinskega jezika! Toda vprašamo razsodno občinstvo, ali bi bilo v narodnem oziru s tem kaj bolje? V narodnem oziru gotovo nič, ker se italijani bahajo ravno z latinsko kulturo. Trditi, da je latinski jezik internacionalen, morejo le ignoranti okolu „Soče“. Ali je morda tudi staroslovenščina internacionalen jezik? Če se sv. cerkev poslužuje pri svojih obredih latinskega jezika, ne dela tega iz narodnih oziror, ampak iz drugih tehtnih in priznanih razlogov! Ne smešimo se tedaj!

Ves napad pa je toliko bolj ostuden in surov, ker ne zadeva v tej stvari Nj. Em. kardinala nikaka krivda — kakor smo natanko poizvedeli.

Resnica je namreč ta-le: Nj. Em. kardinal so naročili, naj plinarska družba poskrbi, kakor druge krat, za balkon škofijske palače primerno okinčanje, ne da bi bili bolj natanko določili, kaj in kako naj se napravi. Plinarska družba pa ni imela več na razpolago nobene druge primerne priprave, ker je to, kar je drugekrat stavila na balkon, bila že oddala zlasti cerkvi sv. Ignacija za fasado. Nj. Em. kardinal so za tiste črke izvedeli še-le, ko so bile nastavljene na balkon. To je resnica in nič drugega.

„Soča“ udarja h koncu tudi po katoliškem shodu, ker so se ga kardinal udeležili in tam blagoslovili zbrano slovensko ljudstvo. Toda prav iz tega sledi, da uzorni kardinal ljubijo slovenski narod, ker drugače bi ne bili šli na shod, kar se jim je od it. liberalne strani hudo zamerilo.

Vipavska železnica. Vsled želje, katero so izrazile nekatere občine v Vipavski dolini, obrnil se je deželnega glavarja namestnik dr. Gregorčič brzojavnim potom do železniškega ministerstva s prošnjo, naj blage volje naznani, v kakem štadiju se nahaja zdaj ta zadeva. V nedeljo je dobil odgovor, da priprave za razpis dražbe in za oddajo dela, čvrsto napredujejo, da dražba se razpiše početkom novembra in da gradba prične potem, kakor reči stojá, najkasneje v sredi decembra.

Potrjena šolska zakona. Cesar je potrdil šolska zakona, katera je sklenil dež. zbor pri zadnjem zasedanju glede prispevka dež. zaloga okr. šolskim zalogom in pa glede zboljšanja učiteljskih plač na Goriskem.

Iz Sovodenj. (Prihod cesarjev dne 29. sept. 1900.) V Rubijah so se videle priprave uže štiri dni pred prihodom cesarjevem. Spretno je delal baron Bianchi in cela družina. Grad je bil lepo okinčan s cesarskimi in deželničimi zastavami in drugimi okraski. — Postajo je baron dal okinčati s cvetličami. Tudi g. postajevodja je posebno skrbel za okinčanje in red na postaji tako, da so imele Rubije na sploh krasen pogled.

V Sovodnjah je veteransko društvo okinčalo spomenik, koji je tu postavljen v ta slavni spomin. Vsaka naubornejša hiša je bila okinčana z zastavami, tako, da so vsi pokazali udanost svojemu ljubljenu vladarju.

Že v petek je veteransko društvo spuščalo rakete pozno v noč poleg spomenika. Prihrkvalo in streljalo se je in vse hiše so bile razsvetljene, posebno se je odlikoval grad v Rubijah; tudi tam so spuščali rakete.

Ko je v soboto dne 30. m. m. prihajal na postajo cesarski vlak, pričakovali so presvetli. cesarja čč. „duhovščina, učiteljstvo in šolska mladina, prepasana z narodnimi in cesarskimi trakovi in zastavicami. Bilo je čez 150 deklet v belih oblačilih, prepasanih s črno-rumenimi trakovi in šopki pod nadzorstvom g.čne P. Vlak je šel mimo postaje prav počasi. Odmevali so možnarji v Sovodnjah in topiči v gradu. Nova domača godba je ta trenotek zasvirala cesarsko himno. Bil je krasen pozdrav ljubljenu vladarju. Iz srca so doneli živio-klici in pesem: Bog ohrani nam cesarja!

(Odhod Nj. Veličanstva v nedeljo.) Uže ob 3. uri pop. se je zbralo na postaji do 2000 ljudi iz Sovodenj, Rubij, Gabrij in iz okolice. Na zahtevo barona Bianchija, dovolil je g. predsednik Jacobi, da mesto v Gorici, skaže v Rubijah čast svojemu vladarju sovojenjski oddelku vojaških veterarov. Veterani so razvili cesarsko zastavo, na levi je bila deželna, na sredi pa slovenska. Navzoči so bili baron Bianchi z družino, čč. duhovščina in županstvo. Kakor hitro so naznanili strelj v Sovodnjah in v gradu cesarski dohod, je začela godba svirati himno. Šolska mladina je med godbo pela cesarsko pesem. Ko se vlak prikaže, kateri se je komaj pomikal naprej, stal je presvlt. cesar pri oknu, da ga je vsak lahko videl. Prijazno je pozdravljaj. Zdoneli so srčni živio-klici in solze so se nam vtile iz oči, ko smo mu klicali: Z Bogom naš predragi oče in vladar F. J. I.!

Kanal, 7. oktobra 1900. — Povo-dom sedemdesetletnice Njegovega Vel. cesarja F. J. I. doživeli smo tu dne 4. t. m., t. j. na imendan Njegovega Veličanstva, prelep in vesel dan. — Po slovesni sv. maši, pri kateri se je posebno odlikoval novi pevski zbor pod vodstvom našega vrlega g. nadučitelja Al. Verča, obhajala je šolska mladež svoj praznik. — V ukusno okrašenih šolski sobi zbrala se je zraven učencev in učenek tudi obilna množica občinstva tako, da je bila natlačena vsa soba do zadnjega kotička. Pri tej šolski veselici imeli smo priliko opaziti: kaj se lahko stori z dobro voljo in s požrtovalno vstrajnostjo. Pelje, ki je bilo eno- in dvoglasno, izvajali so učenci in učenke točno in ginjaivo. Deklamacije bile so tako lepe in mile, da se je marsikateremu udrila solza veselja. Posebno so ugajale: „Tri iskre“, „Domovinska ljubezen“ in pa dvogovor „Otrok in rožica“. — Prelepa veselica, ki se je vršila v najlepšem redu, končala je s cesarsko pesmijo, katero so peli polni navdušenja — rekel bi — vsi navzoči. Občinstvo je bilo povsem zadovoljno in nikdar ni moglo zadostno pohvaliti pridnih otrok, ki so tako nevstrašeno in precizno reševali svoje uloge. Vsa veselica je trajala nad jedno uro.

Da se je pa vse to tako lepo obneslo, gre vsa hvala učiteljskemu osebju, zlasti gosp. šolskemu voditelju, ki se je res veliko trudil v doseg tega, kar smo doživeli. Upamo, da v kratkem doživimo še eden tak sličen dan.

Naznanilo. Podpisani sem sprejel poverjeništvu „Slovenske matice v Ljubljani“ za Kanalski okraj in prosim, da mi slavno občinstvo dološlje vpisnino najpozneje do 25. oktobra t. l.

Alojzij Verč, nadučitelj.

Kazenska obravnava proti dr. Tumi. — V nerodno naprednem taboru so ljudje kar iz sebe, ker se je posrečilo dr. Henriku Tumi, izviti se srečno iz kljukastega paragrafa. „Gorica“ je že v predzadnji št. povedala, da je glavna priča Ferfila tudi priglavljeni razpravi odločno trdil, da se ni udeležil glasovanja glede vsprejema novih posojilničnih udov pri ravnateljski seji dne 20. aprila t. l. Povedala je, da so se sodniki uverili, da so se novi člani sprejemali v posojilnico ter vpisovali v register nepravilno in nepostavno brez vsake seje, kar stoji v odkritem nasprotju s posojilničnimi pravili in določbami z družne postave. Dalje je omenila, da je državni pravdnik v svojem izvrstnem govoru neovrgljivo dokazal razne nepostavnosti, ki so se godile pri „Gor. lj. posoj.“ in da so si sodniki ustvarili svoje subjektivno mnenje, češ: da je dr. Tuma venderle lahko smatral

Fertilov nastop za glasovanje, akoravno je Fertil trdil, da je le zaradi tega nekoliko več časa ostal v posvetovalni sobi nego dr. Kos, ker je iskal košček smodke, katero je pred seboj v sobi položil.

Gledé vsprejema novih posojilničnih udov brez vsake seje so bili pa sodniki prepričani, da je dokazano, da je bilo to nepravilno in nepostavno. Ali po njih — subjektivnem mnenju niso smatrali tega za kaznjivo, češ, da je bilo tako postopanje pri posojilnici že stara navada.

Danes se nam zdi pa potrebno omeniti, da je bil tožitelj dr. Tume državni pravdnik sam. Kakor smo že poprej omenili, ni več dvoma, da so se novi posojilnični člani sprejemali nepravilno in nepostavno: zato so zvedeli nekateri stari člani posojilnice in so stvar naznanili deželnemu kot trgovskemu sodišču, ki je poklicano, da čuva nad tem, da se izpolnjuje pri društvi zadružna postava; ako so pa storili to, storili so zaradi tega, da bi deželno kot trgovsko sodišče pravočasno ukrenilo vse potrebne korake, da bi pri obnem zboru ne prišli do glasovanja ljudje, ki so bili protipravilno in protipostavno vneseni v društveni register.

To in nič drugega niso zahtevali člani, ki so naznanili zgoraj omenjene nepravilnosti kompetentni oblasti. Ako je pa ta oblast menila, da je bilo tako postopanje od strani predsednika „Goriške ljudske posojilnice“ **kaznjivo** in je celo zadevo odstopila preiskovalnemu sodniku in državnemu pravdniku, ki je potem dr. Tumo tožil, to pač ni bila reč gori omenjenih članov, ampak deželnega kot trgovskega sodišča, ki se je za to postopanje odločilo. Sicer se pa nadejamo, da bode dr. Tumovo glasilo celo obravnavo doslovno, kakor se je vršila, objavilo po stenografičnih zapisnikih svojega stenografa, ki bodo pa morali popolnoma odgovarjati resnici.

Posebno pričakujemo od dr. Tumovega glasila, da prijavi tudi doslovno govor državnega pravdnika. Ko dr. Tumovo glasilo vse to stori, pričakujemo z mirno vestjo — **subjektivne sodbe**, ki si jo vstvari potem — razsodno občinstvo.

Iz Branice 21. sept. Izv. dop. (Novi zvonovi, slovesnost o njih prihodu v Branico, in ocena istih.) (Konec).

V glasbi zvedeni g. Ivan Mercina c. kr. vadn. učitelj v Gorici, mi je podal to-le kratko oceno naših 3 novih zvonov. Pismo se tako glasi: Zvunajnost zvonov je zares lepa. Dosedanja jedina prednost Broiljevih zvonov pred Samassovimi se tudi na Vaših precej opazi: Samassa svoje zvonove od zunaj pili in lika — izgovarja se, da je hočejo na Kranjskem bliščeče imeti — Broili jih z malimi popravki pušča, kakor prilajajo iz kalupa, in to je prav; kajti vsako piljenje zvonu le škoduje.

Vaše zvonove sem poslušal v preiskal; našel sem, da je srednji zvon za jako majhno spoznanje prenizko uglasen proti velikemu, pri malem zvonu je prenizka uglasenost proti velikemu že bolj občutna. Ali ta moja izjava naj Vas ne straši; kajti sluh preblizu zvonu rad vara, posebno če zvonov glavni glas njegovih postranskih glasov dovolj ne nadkriljuje. Zato je treba zvonove poslušati tudi iz oddaljenosti. Razen tega morate, g. kurat pomisliti, da sem jaz gledé na vglasenje zvonov idealist, morda res prevelik idealist; kajti zvonovi se ne dajo lahko natančno uglasiti kakor drugi glasbeni instrumenti. — Brenčanje Vaših zvonov, posebno velikega, me je jako zadovoljilo.

Poslušal sem zvonove tudi v ulici pred razstavo, in reči moram, da so napravili ná me jako dober utis. Pod vplivom tega utisa izjavljam:

1. Da je g. Broili v svoji stroki vidno napredoval, kar tem raje priznavam, ker me smatra g. Broili za svojega načelnega nasprotnika, kar pa nikdar nisem bil.

2. Gori omenjena diferenca med malima zvonovima in velikim se z ulice prav čisto nič ne zapazi; to je tem verjetneje, ker so Vaši zvonovi uglaseni „harmonično“, v akordu (trizvoku c-dur) in ne, kot navadno Broiljevi „melodično“ v lestvici, (škali).

3. Tudi glasovna barvenost (Klangfarbe, znak glasú) posameznega zvona mi vgaja. Vendar pa ne morem o tem pozitivno se izreči, ker je treba, da so zvonovi par mesecev prej v rabi, (zadefinitivno in natančno sodbo namreč!) da si kempelj napravi na notranji strani krila gladki lici; dalje je treba v to zvon zvoniti (vihleti) jaz sem slišal pa le rahlo pritrkovanje. — Zvonovi namreč niso bili v razstavi za vihtenje postavljeni!

4. Postevajoč torej vse faktorje, merodajne pri ocenjevanji zvonov, moram reči, da tako dobrih zvonov iz Broiljeve livarne, kakor so Vaši, nisem še slišal. In to me prav veseli itd. Torej ako Vaša pogodba zahteva, da mora zvonove strokovnjak oceniti in ako niste si v to izbrali še nikogar, sem pripravljen tudi jaz priti. Gotovi bodite, da bode z mojo oceno zadovoljna občina in gospod Broili. Odlično spoštovanje!

I. Mercina s. r.
c. kr. vadn. učitelj.

V Gorici 4. sept. 1900.

Tako se glasi ocena zvonov po omenjenem g. glasbeniku. Zvonovi so bili zato tudi odlikovani s zlato svetinjo.

Toliko za zdaj, drugič še kaj.

Pozdrav novim zvonovom v Branici:

1.

Oj, pozdravljeni bodite,
Novi vi zvonovi nam!
Miloglasno nas vabite,
V posvečeni božji hram!
Pojte Bogu čast in slavo,
Sreča dvigajte v višavo,
Nad oblake, nad zvezde,
Tje med angeljske vrste!

2.

Marko, Ivan, Katarina,
Kinčajo svetniki vas,
Kojih rajska domovina
Delež je na večni čas.
Ker so tu Boga ljubili,
Da i mi bi mu služili.
Kličite nam v spomin,
O zvonovi! z belih lin!

3.

Čast Marije razglasite
S zlato zoro slednji dan,
In opoldne zadonite
Njeno slavo v svet prostrán!
Da Marijo vse pozdravlja,
Da Marijo vse proslavlja,
Tudi ko nastane mrak,
Čuj vaš glas k molitvi vsak!

4.

Zlasti milo, o zvonovi,
Zadonite za slovo,
Ko odpró se nam grobovi,
Ko zapuščamo zemljo.
Naj bi duše preselile
Se na prošnjo vernih mile,
Ki jih vzbudil bo vaš don,
V večnost tje pred božji tron!

Iz Rihemberga. V veliki dvorani spodnjega rihenberskega gradu že Bog ve koliko časa ni bilo zbranih toliko mož, kakor preteklo nedeljo. Bilo jih je gotovo nad 500, ki so se odzvali povabilu političnega društva „Sloga“, ki je ta dan priredilo svoj zaupni shod. Bili so to možje iz raznih krajev. Videli smo Komence, Škrbince poleg Rihemberžanov ter može iz drugih sosednih občin. Posebno so se pa odlikovali s svojo prisotnostjo vrli Dornberžani, ki so prišli v Rihenberg sê zastavo in s svojim izvrstnim pevskim zborom. Tudi častita duhovščina je bila vrlo zastopana.

Ob 4. uri popoldne otvori predsednik političnega društva „Sloga“ dr. A. Gregorčič zborovanje s pozdravom in opominom, da se smejo udeležiti shoda samo povabljeni po imenu. Na to povabi zborovalce, da zberó shodu predsedništvo in zapisnikarja. Na predlog škrbinskega župana g. Pipana je bil izvoljen v vsklikom g. Josip Pavlica, župan rihenberski predsednikom, preč. g. Andrej Brezavšček, župnik v Rihembergu podpredsednikom, a g. dr. Ferdinand Rojic, zdravnik in posestnik v Dornbergu zapisnikarjem.

G. župan Pavlica prevzame mesto predsednika ter se zahvali za izkazano zaupanje, potem pa podeli besedo g. dr. Gregorčiču, katerega so navzoči z navdušenimi in burnimi živio-klici pozdravili.

Dr. Gregorčič je sklenil svoj govor z resolucijo, ki je bila tudi jednoglasno sprejeta:

„Zaupni shod zbran v Rihembergu dne 7. oktobra izjavlja kot potrebno, da služijo goriškim Slovincem tudi v narodnem in javnem življenju kot podlaga katoliška načela.“

Za njim je govoril g. Klavžar, ki končal z resolucijo, ki je bila tudi jednoglasno sprejeta:

„V Rihembergu pri zaupnem shodu zbrani se izrekajo za to, da prevzame dežela pobiranje užitnine v lastno upravo.“

K besedi se je h koncu oglasil tudi č. gosp. župnik Juvančič iz Dornberga, ki je vprašal, kaj je z bolnijsko in vipavsko železnico, na kar mu je odgovarjal dr. Gregorčič. Nato je predsednik zaključil zborovanje s trikratnim živio-klicem na dr. Gregorčiča.

Omeniti hočemo še par šaljivih prizorov iz tega shoda.

Šestorica Tumovih pristašev, je hotela s kričanjem preprečiti zborovanje. Predsednik pa je brž naredil prostor ter jim pokazal pot do odra, ako hočejo govoriti. Toda prestrašili so se vsi tako, da so se začeli izgovarjati: „Saj nisem jaz, saj nisem jaz“. Bili so osramočeni. Usmilil se jih je eden naših privrženec, ki je za šalo priskočil k enemu ter mu rekel: „Pojdite na oder! Koražo!“ Tu se res spravi nek Jožef Križman od Bizjakov na oder in trepetaje komaj izgovori besede: „Vsak ima svoje mnenje, moje mnenje je: Živio dr. Tuma, živio Gabršček“. Med velikim krohotom je ubogi možičelj izginil potem iz dvorane.

Tudi zunaj na cesti ni manjkalo smeha. Ko so prihajali dr. Gregorčič in dr. iz dvorane, razvrstil je eden naših privrženec šestorico Tumovih privrženec ter jih navduševal, da naj kričijo: „Živio Tuma“. Oni pa so mu rekli: „Pojdi, ker nisi naš!“ Kmalu bi se bili skregali.

Nekoga privrženca naše stranke so ti smešni naprednjaki podili od sebe rekoč: „Proč pojdi, ker ti nisi naprednjak“. Ta pa je odgovoril: „Saj sem še prej vitrijolil, kakor vi. Vi ste zamudili, jaz nisem. Jaz sem naprednjak“.

Najbolj glasen je bil Copic, o katerem je „Soča“ pisala, da je še precej napreden in prebrisana glavica. Seve, za župana ga izvolimo prihodnjč!

„Soča“ piše, da je očka župan zapretil naprednjakom, da jih zapre v „Turen“, ako ne bodo molčali. Tega sicer ni rekel, pa skoraj gotovo, da so bili vsi ti naprednjaki že kdaj v „Turnu“.

Toliko za smeh! Z Bogom!

V Skriljah na Vipavskem so imeli pretečeni teden občinske volitve. Skriljani in Štomazani so vzajemno volili. Nekdo je hotel ustanoviti posebno stranko, ki naj bi mu pomogla do županske stolice, pa si je s svojim postopanjem izpodmaknil celó starešinski sedež, na katerem je do zdaj sedel.

V Kamnjah so pretečeno nedeljo blagoslovili kip prev. Srca Jezusovega, ter ga v slovesni procesiji prenesli v krasno kapelico, katero so vsi kamenjski farani postavili v spomin sv. leta ob koncu 19. stoletja v čast Jezusu Kristusu Bogu in človeku, kateri živi, kraljuje in ukazuje.

V Vrtovinu je v nedeljo zvečer upnik terjal dolžnika, naj mu plača, kar mu je dolžan. Namesto denarja, prejel je revež po glavi lepo svoto bunk. Povrh je dolžnik terjalec še tako vrgel ob tla, da si je zlomil nogo v stegnu. Kjer se surovina še poliva z vinom, postane še bolj surova.

Naš očka, organist v Novakih se trudi že 38 let, da bi povečeval božjo službo z orgljanjem in petjem. Pa to mu ni še bilo dovolj. Misli je, da dosedanja monštranca ni dovolj lepa za večje praznike. Zato je sklenil napraviti sam drugo lepšo. Na rožnovensko nedeljo videli smo res prvič njegov dar — lepo, celo srebrno, gotiško monštranco — v resnici izvrstno delo g. T. Slabanja, ki bo pričela poznim rodovom o darežljivosti in pobožnosti našega organista. Bog nam daj še veliko takih organistov in cerkvenih dobrotnikov — njemu pa Bog povrni.

Bolezen. — V Plaveh se pojavlja škrlatica (škrlatina). Prijela se je že več otrok, izmed katerih je že dvojce umrlo. Bila sta to brat in sestra in umrla sta oba v 48 urah, a bolna sta bila komaj 6 dni. Dne 6. oktobra je bil tamkaj cesarski zdravnik ter je konstatiral več slučajev, a ti se še vedno množe in vzbujajo pri ljudeh veliko strahu. Najbrže bo zahtevala smrtna kosa še kako, žrtev, ker nekaj jih je prav težko bolnih

Grof Tolstoj izobčen. — Dokument sinode, s katerim se Tolstoj izobčuje iz pravoslavne cerkve, povdarja, da se je Tolstoj pokazal kot odločnega sovražnika ruske cerkve. On ne pripoznava trojedinega Boga in taji božanstvo Kristusovo, katerega smatra le za navadnega smrtnika. Tolstoj zasmehuje sveto skrivnost večovečenja in potvarja besede evangelija. On taji sv. cerkev, v kateri vidi le človeško napravo, in taji cerkveno hierarhijo, zasmehuje skrivnosti in obrede božje službe. Tolstoj spada med one, katere pravoslavna cerkev pahne iz svojega naročja ter jih slovesno izključi. Ako Tolstoj svojih zmot ne prekliče, tedaj se mu ob njegovi smrtni uri ne sme podeliti zakramentov, po njegovi smrti pa ne darovati zanj maš. Ob enem je prepovedano časopisem priobčevati slavnostne spise ob Tolstojevi 70-letnici. Naši liberalci sedaj lahko vidijo, da v pravoslavni cerkvi ni taka „prostost“, kakeršno bi si želeli liberalni brezverci.

Socijalne drobtinice.

Sedem milijonov žen na Angležkem je podpisalo prošnjo, katero so l. 1896. predložile kraljici ob njeni petdesetletnici kraljevanja. Kaj so hotele s prošnjo? Zabraniti pijančevanje. Prosile so tako:

„Me podpisane, čeravno smo med šibkim spolom, smo vendar močne v srcu. Me ljubimo domačijo, domovino, in svetovno družino vseh narodov.“

Me vemo, da so bister um in čisto srce stebri, na katerih sloni sreča družine in narodov.

Me vemo, da alkoholne (opojne) pijače zastrupljajo in razjedajo te stebre, onečaščujejo življenje naše družabnosti in onesrečujejo ves svet, pred vsemi pa nas in naše otroke.

Me vemo, da se ta strup prodaja pod vodstvom države, vemo, da je država sokriva pri tej barantiji, ker ima dobiček pri tem. V našo sramoto vidimo, da se ta strup vsiljuje s postavami in pogodbami ljudstvom, ki nevarnosti ne slutijo in strupa niti nočejo.

Me vemo, da postavodajalstvo lahko veliko stori, česar do zdaj ni storilo.

Me nemamo moči, da bi zabranile krivico, pod katero zdihuje svet. Vi pa imate oblast olajšati vest našega ljudstva, ki je po svojih poslancih skrivno krivice.

Zato se bližamo Vašemu prestolu in Vas rotimo, da postave vravnate po krščanski vesti, da barantija s tem strupom ne bo več v državnem varstvu in da tudi naše domačije obvarujete kuge in sramote v vseh deželah, kamor sega Vaše vladarstvo.

Čast tem ženam, ki se niso ustrašile veličastva kraljičinega prestola, ter so izrekle besede, katerih ni upal noben mož izreči.

Naša društva.

Društvo „Šolski Dom“ odprlo je zopet svoje prostore učeči se mladini, ki bi se inače izgubila v valovih tujstva ter poginila v narodnem oziru. Več sto otrok obiskuje zavode tega društva, ki se neumorno trudi, da bi zadostilo svoji plemeniti in vzvišeni nalogi. Toda to nalogo izpolnovati mu bode le tedaj mogoče, ako mu pridejo rodoljubi po vsi deželi in zunaj nje, kakor do sedaj, na pomoč. Zato se obrača do vseh rodoljubnih src s prošnjo, naj ne zamudé nobene prilike, ko morejo pomagati, ter naj se spomnijo naše uboge mladine, za katero moramo sami skrbeti, ob vsaki priliki. — V minolem šolskem letu je mnogo rodoljubov v mestu dajalo v ta namen mesečne prispevke, ki so bili društvu zelo v korist. Nadejamo se, da ostanejo oni gospodje tudi za naprej zvesti tej plemeniti misli ter da se oglasijo v to še novi dobrotniki.

Prijatelji naše mladine in našega naroda po deželi pa prosimo, da se ob raznih prilikah spominjajo velike naloge, katero vrši društvo „Šolski dom“ v Gorici, ter da mu po moči prihité na pomoč.

Vabilo. Društvo „Šolski Dom“ bo imelo svoj letni občni zbor dne 25. oktobra ob 11. uri predpoldne v pritlični dvorani svojega šolskega poslopja z dnevnim redom, ki ga predpisujejo društvena pravila.

II. primorsko vojaško veteransko društvo za pokneženo groblje Gorisko in Gradiško pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. cesarja.

Veterani! Predragi soudje! Radostjo polnim srcem se obračam do vas, predragi soudje, ter vam naznanjam, da je Njegovo Veličanstvo znamenitega dne 30. septembra t. l., ob času, ko ste defilovali pred Njega Veličanstvom cesarjem na Travniku, tako milostno pozvedovalo pri meni o našem društvu ter mi izreklo zajedno Svojo popolno zadovoljnost nad velikim številom zbranih veteranov in njih vrlim vedenjem, priznavajoč tudi moje neznatno prizadejte za društvo.

Dne 30. septembra pa je presvili cesar v Njega rezidenci, pri sprejemu deputacije sestoječe od podpisane, gg. podpredsednikov Ivana Trosta, Vilhelma grofa Puppi-ja in zapovednika Ivana Simčiča, ne samo milostno sprejel na znanje naše poklone ter pohvalil društvo radi njega zvestobe proti Njegovej osebi, temveč je tudi pohvalno omenil izborni duh, ki vlada v društvu. Zajedno je Nj. Veličanstvo milostno nagovorilo vsacega posameznega člana deputacije. Posebna naklonjenost Njeg. Veličanstva cesarja proti našemu društvu in pohvala dose-danjega delovanja društva sta nam v novo čast, ki naj vnašajo naše duše, da združeni in složni vstrajamo na poti, po koji smo dosedaj hodili, da se skazemo hvalečine te najvišje milosti in priznanja.

Dragi soudje! Izražujoč vam torej iz globočine srca iskreno zahvalo, da ste se v tolikem številu odzvali mojemu pozivu ter prihiteli iz vse dežele poklonit se ter izraziti čute iskrene udanosti in zvestobe Njegovemu Veličanstvu, tolmāčim tudi o tej priilki vaša čustva ter zakličem: Bog ohrani in obvaruj našega preljubljenega in junaškega cesarja Franca Jožeta I. Živel najvišji naš Pokrovitelj!

V Gorici, 4. oktobra 1900.

A. Jacobi, predsednik.

O zadrugah. (I. R.) (Dalje.) Snovanje zadrug dovoljuje od presv. cesarja potrjena postava z dne 9. aprila 1873. Ta postava koristi posebno nižjemu ljudstvu, kmetom, delavcem, rokodelcem. — Povsod se danes govori in toži: kmetu, rokodelcu se slabo godi, ubogi človek se trudi in dela a nič nima — a le malo kje se skuša pomagati. Kmet, rokodelce ne potrebujejo tožb in solza — saj jih imata polno hišo vsak dan — a potrebujejo pomoči, da izginejo tožbe, da se obrišejo solze, potrebujejo zdravila, da se zacelijo rane. In tak pripomoček so zadrug. Človek bi mislil, da se bo vsak veselil zadrug, kajti veliko dobrega in koristnega si ljudje po njih pridobē, n. pr.: posojilnice dajejo na posodo denar po nizkih obrestih; kmetška društva prodajajo kmetu domače pridelke, ki bi se drugače doma brezpotrebno porabili ali pa pod ceno prodali; mlekarne porabijo vse snovi mleka za maslo in sir ter dajo s tem kmetu velik dobiček; konsumna društva pa prodajajo svojim članom dobro blago po nizkih cenah. Je-li torej snovanje takih zadrug greh? So-li možje, ki skrbē za blagor kmeta, rokodelca in delavca slabi ljudje? Ne! Vsak ki ima zdravo pamet in dobro srce, podpira zadrug, cenī požrtovalnost mož, ki se zanje trudijo — le naši narodni naprednjaki zadrugam nasprotujejo in take moze obrekujejo in jih sovražijo. (Pride še.)

FRANC BEVK,

ulica Ponte Isonzo 3

prilporeča slavnemu občinstvu svojo zalogo ogija, premoga in drv po najnižjih cenah, da se ne boji tekmozanja. — Postrežba je točna.

Glasovir

(Stutzflügel) dobro ohranjen je na prodaj. Cena se poizve v Solkanu hiš. št. 100.

Artur Makutz,

klepar v Ozki ulici (Via Stretta), se prilporeča slavnemu občinstvu. Izdeluje vsakovrstna kleparska dela.

Josip Blokar

na trgu svetega Antona št. 11. v Gorici.

Prilporeča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. — Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Sveče I. in II. vrste. — Vino v butilkah n. pr. Malaga, Marsala, Ciper, Burgunder itd.

Postrežba točna. Cene zmerne.

Iščem dva učenea za mizararsko obrt.

Anton Marguč, mizar v Škofji Loki.

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli 12

uljudno prilporeča čast. duhovščini svojo delavnico za izdelovanje cerkvenih posod in orodja iz srebra in medenine iz najboljše kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni. — Stare reči popravi, posreabri in pozlati v ognju.

Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da je pripravljen jim cerkveno orodje napravljati tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Pošilja vsako blago poštnine prosto.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krēmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Krojaški mojster

Franc Čufer

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7

v hiši g. J. Kopača pri okr. sodnji, izdeluje

vsakovrstne obleke za možke po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporoča se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici,

Gospiska ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberi, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Anton Obidič,

čevljar

Semeniška ulica hiš. št. 4 Gorica,

prilporeča se

za raznovrstna naročila po meri za gospe in gospode.

Naročila se izvršujejo hitro.

Anton Breščak

Gorica, gospiska ulica št. 14,

(blizu lekarne Gironeoli).

Ima v zalogi vsakovrstno pohištvo za vsak stan. — Oprava po najmodernejih slogih, posebno za spalne, jedilne in posetne sobe je po nemškem slogu.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mize, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice z trsja in celuloide, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbiri ter razne tapetarije. Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času. — Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi ima najelegatnejšo sobno opravo, na katero se še posebej opozarja p. n. občinstvo!

Nikaka skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za napraviti po 5 litrov likerjev: Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, češnjevce, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker po 95 kr. — Razpošiljam proti predplačilu v znakah ali poštni nakaznici: po poštnem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljki pridenem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo ceneje.

Anton Rukavina,

Trst, Via Belvedere št. 23

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pi-jace n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1. v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8 prilporeča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Važno za vsakega!

Važno za vsakega!

Važno za vsakega!

Prodajalnica po najnižjih cenah, dokler je še kaj v zalogi!

Dobiva se za

gld. 2-20 nikelnova anker remonter ura s posebneno franc. verižico in tokom.
gld. 4-65 prava srebrna rem. ura s posebn. amer. verižico in tokom.
gld. 4-90 prava srebrna rem. ura za gospe s posebneno angl. verižico in tokom.
gld. 11-70 prava 14 karatna zlata rem. ura, z baržun. škaflo in eleg. verižico.

Za vsako uro 3 leta poročstva.

gld. 1-50 pravi 6 karatni zlati prstan in en lep kamen.

Pošilja tudi proti povzetju ali proti predplačilu zneska. Kar ne ugaja, se vzame v 8 dneh nazaj in se koj vrne dolnični znesek, tako da kupec ni v zgubi.

Bratje Hurviz, kupčija izvoza, Krakau Stradom 17

Bogato ilustrovani zapisniki cen za ure, uakite, zlato, srebrno in kineško-srebrno blago po znižanih cenah se dobivajo brezplačno in poštnine prosto. Agenti se iščejo.

Ustanovljena tvrdka leta 1866.

Ivan Drufovka v Gorici

na Travniku št. 5.

Tovarna nadplato Ozka ulica št. 8. — Filijalki v Komnu in Sežani

Tovarniška zaloga usnja in nadplato

ter vseh potrebščin za čevljarje, različnega usnja za sedlarje, kujigoveze, tapetarje itd. itd.

Lastna tovarna nadplato (Schnobhertheile),

štepa in urezuje se po meri iz vsacega usnja dobro in hitro.

Izdelovalnica jermenov in oprav za vole.

Glavni zalagatelj

vošila (biksa) v korist družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Kupuje surove kože in loj po najvišjih dnevnih cenah.

Ceniki na zahtevo zastonj in franko.